

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/19/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112200131
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 04. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8112200131.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobcu: Ing. N. Y. - STAKU, Prešov, Bardejovská 42, Prešov, IČO: 10 669 469, zast. JUDr. Františkom Komkom, advokátom v Prešove, Hlavná 27 proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Chlumeckého 2, 820 12 Bratislava, P. O. BOX 57 o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 07. 12. 2012, č. k. 14C 1/2012-80 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a vo výroku o trovách konania.

Náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 143 608,39 Eur s 9 % úrokom z omeškania ročne od 01. 12. 2010 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Rozhodnutie o zastavení konania odôvodnil súd prvého stupňa tým, že podaním doručeným súdu 12. 11. 2012 žalobca podľa obsahu zobral v časti žalobu späť, preto súd s poukazom na ust. § 96 O. s. p. konanie o zaplatenie 143 608,39 Eur s prísl. zastavil. Zamietnutie žaloby súd prvého stupňa odôvodnil nasledovným zistením: „Žalobca už v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 12C 108/2002 sa domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 24. 04. 1997 medzi predávajúcim ELSTAR, s. r. o. a kupujúcim Ing. S. D., ktorej vklad bol povolený Okresným úradom Prešov v Prešove, odbor katastrálny dňa 07. 05. 1997 pod č. V 1166/97. Už z odôvodnenia žaloby (sp. zn. 12C 108/2002) vyplynulo, že kúpna zmluva zo dňa 24. 04. 1997 je neplatná, lebo bola uzatvorená v rozpore so zákonom v snahe obísť zákon, keď spoločnosti ELSTAR, s. r. o. v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy bolo známe, že voči nej je nariadené tunajším súdom predbežné opatrenie pod sp. zn. 18Ncb 7/1996, ktorým jej súd zakázal scudziť rodinný dom na ul. D. č. XXX, zapísaný na LV č. XXXX, k. ú. G., súp. č. XXX a parcelu č. 2817. Napriek tomu Okresný úrad Prešov, katastrálny odbor, povolil vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy zo dňa 24. 04. 1997, ktorou spoločnosť ELSTAR, s. r. o., odpredala rodinný dom Ing. S. D.. Žalobca v predmetnom konaní, na základe podanej žaloby namietal nesprávny úradný postup žalovaného vyplývajúci zo skutočnosti, že žalovaný napriek tomu, že mu bolo riadne doručené predbežné opatrenie súdu prvého stupňa o zákaze scudzenia nehnuteľností, povolil vklad vlastníckeho práva v prospech tretej osoby, a preto žalobcovi nesprávnym úradným postupom žalovaného bola spôsobená škoda v žalovanej sume. Žalovaný v konaní vzniesol námietku premlčania, preto sa súd

prvotne zaoberal vznesenou námietkou, vzhľadom na začiatok plynutia 3-ročnej subjektívnej lehoty vyplývajúcej z ust. § 22 zákona č. 58/1969 Zb.. Ako vyplýva zo samotnej žaloby žalobcu zo dňa 20. 03. 2002 (súdu podanej dňa 21. 03. 2002), minimálne zo žaloby v konaní vedenom pod sp. zn. 12C 108/2002 je zrejmé, že „žalobcovi vznikla škoda tým, že došlo k prevodu nehnuteľností, ktorej vlastníkom bola spoločnosť ELSTAR, s. r. o. na tretiu osobu“. Preto minimálne od tohto dátumu je potrebné počítať subjektívnu premlčaciu lehotu. Keďže žaloba bola podaná na súde až 03. 01. 2012 nárok žalobcu bol podaný po márnom uplynutí 3-ročnej subjektívnej lehoty. Zároveň súd poukázal aj na skutočnosť, že žalobca v rámci konania vedeného pred tamojším súdom pod sp. zn. 12C 108/2002 dňa 29. 09. 2005 (na pojednávaní) vyjadril, že má vedomosť o tom, že kataster napriek doručenému uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia „nejakým svojím interným predpisom zrušil plombu na uvedenom liste vlastníctva“. Z tohto vyjadrenia vyplýva, že žalobca v čase výsluchu pred súdom mal naďalej vedomosť o tom, že správe katastra bolo doručené predbežné opatrenie, ako aj to, že mu v dôsledku predaja nehnuteľností vznikla škoda. V rámci výsluchu v tejto prejednávanej veci sa žalobca snažil účelovo zneprehľadniť túto skutočnosť vyjadrením, že išlo iba o nejaký jeho subjektívny názor s tým, že on vôbec nemal vedomosť ako sa riešia tieto otázky.

Z dôvodu, že žalobcom uplatnený nárok je premlčaný (§ 22 zákona č. 58/1969 Zb.), súd prvého stupňa žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p. s použitím ust. § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p.. Žalovaný ako úspešný účastník konania si neuplatnil náhradu trov konania, preto súd rozhodol, že náhradu trov konania účastníkom nepriznáva.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, ako aj vo výroku náhrade trov konania a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukázal na nesprávne právne posúdenie veci a zdôraznil, že zákon č. 58/1969 Zb. nedefinuje „nesprávny úradný postup“. Z obsahu tohto pojmu, ale vyplýva, že podľa konkrétnych okolností toho-ktorého prípadu môže ísť o akúkoľvek činnosť spojenú s výkonom právomocí určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi predpismi pre konanie štátneho orgánu alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy funkcie alebo cieľov tejto činnosti. Je nepochybné, že v konaní o povolení vkladu do katastra bránila skutočnosť, že Správe katastra Prešov bolo ešte pred povolením vkladu kúpnej zmluvy (uzatvorenej medzi predávajúcim ELSTAR, s. r. o. a kupujúcim Ing. S. D., vklad ktorej bol povolený Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor dňa 07. 05. 1997), zo strany Okresného súdu Prešov bolo doručené uznesenie o nariadení predbežného opatrenia, zákazu scudzenia a nakladania s nehnuteľnosťami, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy (sp. zn. 18Ncb 7/1996 zo dňa 22. 11. 1996). Na základe tejto skutočnosti mal správny orgán Správa katastra Prešov pre nesplnenie podmienok, návrh na povolenie vkladu zamietnuť. Pretože zákon bližšie nedefinuje pojem škoda a ani neupravuje rozsah jej náhrady, bolo potrebné aplikovať na daný právny vzťah príslušné ustanovenia všeobecnej úpravy § 442 Občianskeho zákonníka. Z hľadiska príčinnej súvislosti v danom prípade je významné, že nesprávny úradný postup správneho orgánu v konaní o povolení vkladu do katastra nehnuteľností bol podstatnou a rozhodujúcou príčinou toho, že sa pohľadávka žalobcu priznaná v obchodnoprávných sporoch, vydaných na Okresnom súde Prešov, ktoré boli ukončené vydaním právoplatných a vykonateľných rozsudkov, žalobca nemohol svoju pohľadávku uspokojiť v rámci výkonu rozhodnutia z majetku povinného ELSTAR, s. r. o. Takýmto nesprávnym a nezákonným úradným postupom previedla uvedená spoločnosť svoj jediný majetok na iný subjekt. Nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu (spočívajúci v povolení vkladu do katastra nehnuteľnosti kúpnej zmluvy pod č. V 1166/1997) vznikla žalobcovi škoda, ktorá znamenala znemožnenie, zníženie, či iné znehodnotenie existujúceho majetkového stavu poškodeného žalobcu oproti stavu pred škodnou udalosťou, a to v nemožnosti realizácie výkonu rozhodnutia právoplatne priznaných pohľadávok súdnymi rozhodnutiami. O skutočnosti, že Správe katastra Prešov bolo doručené predbežné opatrenie Okresného súdu Prešov zo dňa 22. 11. 1996, sp. zn. 18Ncb 7/1996 sa žalobca vzhľadom k tomu, že nebol účastníkom konania pred správnym orgánom o povolenie vkladu do katastra nehnuteľností, hodnoverne dozvedel až pri štúdiu súdneho spisu v sporovom konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov, sp. zn. 12C 108/2002. Právnomu zástupcovi žalobcu JUDr. Františkovi Komkovi dňa 10. 03. 2010 bolo umožnené jediné štúdium súdneho spisu v tejto veci, o čom svedčí aj úradný záznam o štúdiu spisu vyhotovený informačným oddelením Okresného súdu Prešov. Pri správnom výklade o aplikáciu behu premlčacej lehoty je preto potrebné mať za to, že právo žalobcu mohlo byť vykonané po prvý raz až 10. 03. 2010, kedy došlo k štúdiu spisu a nie od doby, ktorú ustálil súd, t. j. kedy sa žalobca dozvedel

len o škode. Žalobca sa o škode a jej príčine dozvedel až vtedy, keď došlo k štúdiu spisu, teda 10. 03. 2010, vrátane splnenia všetkých troch podmienok, t.j. nesprávneho úradného postupu, vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

Žalovaný k odvolaniu žalobcu navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť a vysloviť, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania.

Z podaného odvolania vyplýva, že odvolateľ napadol len rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej. Nenapadá teda výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým súd čiastočne konanie zastavil, ani výrok o trovách konania. Vo výroku o zastavení konania, v časti o zaplatenie 143 608,39 Eur s prísl., rozhodnutie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť a nebolo oprávnením ani povinnosťou odvolacieho súdu tento výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa preskúmať (§ 159 ods. 1, 3, § 206 ods. 2 O. s. p.). V napadutej časti preskúmal odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 ods. 1 O. s. p.. Podľa tohto ustanovenia odvolací súd je viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania. Rozsah preskúmacieho práva (aj povinnosti) odvolacieho súdu je určený rozsahom odvolania, ktorým sa rozumejú napadnuté výroky rozhodnutia súdu prvého stupňa a dôvodmi odvolania, ktorými sú námietky proti odôvodneniu napadnutého rozhodnutia v súlade s ust. § 205 ods. 2, § 205a O. s. p.. Nad rámec rozsahu a dôvodov nebol odvolací súd oprávnený ani povinný rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmať. Výnimku by mohli tvoriť len vady konania, na ktoré odvolací súd prihladia, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 O. s. p.). Treba ešte uviesť, že odvolací súd na prejednanie podaného odvolania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O. s. p. nenariaďoval pojednávanie. Po takomto preskúmaní napadnutého rozhodnutia, aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel odvolací súd k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody nemôžu privediť zmenu, ani zrušenie odvolaním napadnutého výroku rozsudku súdu prvého stupňa.

Podstatným pre rozhodnutie odvolacieho súdu v predmetnej veci bolo vyriešenie otázky, či žalobcom uplatnený nárok v konaní je premlčaný. Účelom premlčania je na jednej strane stimulovať veriteľov k včasnemu vykonaniu svojich subjektívnych občianskych práv (pohľadávok) a tým k tomu, aby predchádzali sami vzniku ujmy a na strane druhej - a to najmä - čeliť tomu, aby dlžníci neboli vo vzťahoch k svojim povinnostiam vystavený po časovom neurčitú dobu donucujúcemu zákroku (tzv. vynútiteľnosti) zo strany súdu.

V prejednávannej veci žalobca tvrdil, že ku vzniku škody došlo nesprávnym úradným postupom, keď Okresný úrad v Prešove, katastrálny odbor povolil dňa 07. 05. 1997 vklad kúpno-predajnej zmluvy zo dňa 24. 04. 1997 uzavretej medzi predávajúcim ELSTAR, s. r. o. a kupujúcim Ing. S. D., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, k. ú. G., parcela č. 2818 - záhrada o výmere 962 m², parcela č. 2817 - zastavaná plocha o výmere 385 m² a na nej stojací rodinný dom so súp. č. XXX s príslušenstvom. Okresný úrad v Prešove, katastrálny odbor rozhodol o vklade vyššie uvedenej nehnuteľnosti napriek tomu, že uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 22. 11. 1996, č. k. 18Ncb 7/1996-28 bol predávajúcemu predbežným opatrením nariadený zákaz scudzenia nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 24. 04. 1997.

Z uvedeného teda vyplýva, že v rozpore s nariadeným predbežným opatrením vydaným súdom prvého stupňa 22. 11. 1996, sp. zn. 18Ncb 7/1996 bola uzatvorená kúpna zmluva dňa 24. 04. 1997 a následne došlo k vyznačeniu zmeny zápisu v katastri nehnuteľnosti dňa 07. 05. 1997, t.j. v čase zákazu scudzenia nehnuteľnosti. Žalobca preto tvrdí, že nesprávnym úradným postupom Okresného úradu v Prešove, katastrálny odbor, spočívajúci v povolení vkladu do katastra nehnuteľnosti kúpnej zmluvy pod č. B 1166/1997 i napriek doručenému právoplatnému a vykonateľnému predbežnému opatreniu vznikla žalobcovi škoda, ktorá znamenala znemožnenie, zníženie, resp. znehodnotenie existujúceho majetkového stavu žalobcu ako poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou, a to v nemožnosti realizácie výkonu rozhodnutia právoplatne súdnymi rozhodnutiami priznaných pohľadávok.

Správne postupoval súd prvého stupňa, ak z dôvodu procesnej ekonómie prednostne skúmal, vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným, či žalobcom uplatnený nárok je premlčaný.

V čase, keď sa konalo o návrhu na vklad nehnuteľnosti (povolenie vkladu do katastra nehnuteľností kúpnej zmluvy pod č. V 1166/1997 je zo dňa 07. 05. 1997) bol účinný zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Podľa ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, najneskôr sa toto právo premlčí za 10 rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov uvedených v § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia, je možné posudzovať len podľa ust. § 18 a § 19 citovaného zákona a nie podľa ust. § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka. Podľa ust. § 20 zákona č. 58/1969 Zb. sa spravujú právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom. Preto, ak je zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom citovaným zákonom upravená, nie sú splnené predpoklady pre použitie ust. § 442 Občianskeho zákonníka ako to tvrdí v odvolaní žalobca.

Poškodený sa v zmysle ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. (rovnako ako v zmysle ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka) dozvie o škode vtedy, keď zistí skutkové okolnosti, z ktorých možno odôvodniť vznik škody a orientačne (približne) i jej rozsah (tak, aby bolo možné aspoň približne určiť výšku škody v peniazoch).

K odvolacej námietke žalobcu o plynutí subjektívnej premlčacej lehoty podľa ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. odvolací súd zdôrazňuje:

K udalosti, z ktorej žalobcovi vznikla škoda došlo 07. 05. 1997, keď Okresný úrad v Prešove povolil vklad do katastra nehnuteľností kúpnej zmluvy pod č. V 1166/1997 i napriek doručenému právoplatnému a vykonateľnému predbežnému opatreniu zo dňa 22. 11. 1996, sp. zn. 18Ncb 7/1996. Skutkové okolnosti, z ktorých žalobca mohol odôvodniť vznik škody i jej rozsah boli žalobcovi nepochybne známe, najneskôr spísaním žaloby dňa 20. 03. 2002 (doručenej súdu dňa 21. 03. 2002) v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov, sp. zn. 12C 108/2002. V žalobe podanej na súde o neplatnosť kúpnej zmluvy (konanie sa viedlo pod sp. zn. 12C 108/2002) už v návrhu na začatie konania žalobca uviedol, že „kúpna zmluva uzatvorená medzi predávajúcim ELSTAR, s. r. o. a kupujúcim Ing. S. D. zo dňa 24. 04. 1997 je neplatná (§ 39 Občianskeho zákonníka), lebo spoločnosti ELSTAR, s. r. o. bolo známe nariadenie predbežného opatrenia, ktorým súd spoločnosti ELSTAR, s. r. o. zakázal scudziť rodinný dom v C., D. XXX, súp. č. XXX a parcelu č. 2817 zapísané na LV č. XXXX, k. ú. G. a Okresný úrad v Prešove, odbor katastrálny, vklad tejto kúpnej zmluvy povolil dňa 07. 05. 1997 pod č. 1166/1997“.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného skutkové okolnosti, z ktorých žalobca mohol odôvodniť vznik škody i jej rozsah, boli žalobcovi nepochybne známe najneskôr dňa 20. 03. 2002, a preto od tohto dátumu začala plynúť 3-ročná subjektívna premlčacia doba podľa ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.. Podľa tohto ustanovenia sa právo na náhradu škody premlčí za 3 roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Toto ustanovenie neuvádza ako predpoklad začiatku plynutia premlčacej lehoty, okrem vedomosti poškodeného o škode i vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá. Uvedená úprava na

rozdiel oproti úprave podľa ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka vychádza z toho, že subjektom zodpovedným podľa zákona č. 58/1969 Zb. je vždy štát (§ 18 a § 25 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.).

Pre zistenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v zmysle citovaného ustanovenia nie je preto potrebné zaoberať sa vedomosťou poškodeného o osobe škodcu (§ 18 a § 25 ods. 1 citovaného zákona). Otázkou, ktorý orgán vystupuje v mene štátu v právnych vzťahoch upravených v tomto zákone rieši ust. § 25 ods. 2 a § 9 ods. 1 citovaného zákona.

Vzhľadom na skutočnosť, že subjektívna 3-ročná premlčacia doba žalobcovi uplynula 20. 03. 2005 a žaloba bola podaná na súde až 03. 01. 2012, správne dospel súd prvého stupňa k záveru, že nárok žalobcu je so zreteľom k ust. § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. premlčaný.

Zároveň je potrebné uviesť, že odvolací súd sa zaoberal len vznesenou námietkou premlčania bez toho, aby skúmal samotnú existenciu práva žalobcu. Prax súdov (R 29/1983) uprednostňuje hľadisko procesnej ekonómie. Ak súd zistí, že uplatnený nárok je premlčaný a žalovaný vzniesol námietku premlčania, súd už bližšie neskúma existenciu subjektívneho práva žalobcu. Vychádza z toho, že tak či tak by žaloba s uplatnenou premlčacou pohľadávkou bola v takom prípade zamietnutá.

Za takéhoto stavu odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutom výroku podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil. V podrobnostiach je potrebné odkázať na skutkové a právne závery uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté postupom podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.. Žalobca ani v odvolacom konaní úspech nemal a úspešný žalovaný nežiadal priznať náhradu trov odvolacieho konania, preto odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.